

پیشگفتار

در سالهای اخیر علم روان‌شناسی از تغییر و تحولات عظیمی برخوردار بوده که این تحولات در ایجاد شاخه‌های متنوع و متعدد این رشته متجلی گشته است و باعث شده تا اهمیت پرداختن به ابعاد تجربی و زیستی این رشته آشکارتر شود. این اهمیت زمانی مشخص می‌شود که مباحث پیشگیری و درمان بیماریهای روانی مطرح می‌گردد. پی بردن به آنچه در مغز انسان رخ می‌دهد و نیز چگونگی تعامل عملکرد قسمت‌های مختلف این عضو بسیار پیچیده هم‌اکنون از عمده‌ترین اهداف دانش امروزی به شمار می‌رود. این مهم باعث شده بسیاری از محققان علوم اعصاب تحقیقات خود را عمدتاً بر چگونگی عملکرد دستگاه اعصاب متمرکز کنند تا بتوانند به علت یا علل بروز اختلالات عصبی و روانی پی ببرند.

از سوی دیگر عملکرد مغز در رفتارها نیز متجلی می‌شود؛ به عبارتی دیگر، منشأ هرگونه اختلال در رفتار را می‌توان در عملکرد مغز جستجو کرد و این‌گونه پنداشت که ایجاد هرگونه خللی در عملکرد مغز باعث بروز رفتارهای غیرطبیعی می‌شود. لذا به منظور درمان و یا پیشگیری از بروز رفتارهای غیرطبیعی، نخستین کاری که می‌بایستی انجام پذیرد ایجاد تغییرات در عملکرد مغز است که این دقیقاً همان عملی است که داروها انجام می‌دهند. داروها با تأثیرگذاری بر قسمت‌های مختلف مغز و عملکرد آنها، نهایتاً باعث تغییر رفتارها می‌شوند. چگونگی این تأثیرگذاری (به عبارت دیگر، تعامل میان داروها و قسمت‌های مختلف مغز) از عمده اهداف محققان علوم اعصاب رفتاری است و زمینه همکاری میان روان‌شناسان، روان‌پزشکان و متخصصان علوم اعصاب و دیگر متخصصان را فراهم ساخته است. همان‌طور که ذکر شد، داروها با ایجاد تغییر در عملکرد مغز، زمینه تغییرات

رفتاری را فراهم می‌سازند. با توجه به این اصل مهم، در کتاب حاضر قسمتهای مختلف مغز و عملکردهای آنها مورد بحث قرار گرفته‌اند. همچنین، سعی بر آن بوده تا تصویری کلی از داروها، عمدتاً داروهای روانگردان، و نحوه عملکرد و تأثیرگذاری آنها در مغز ارائه شود. این کتاب برای تدریس در دانشگاه تألیف شده و از آن می‌توان برای دروس روان‌شناسی فیزیولوژیک و مقدمات نوروپسیکولوژی در مقطع کارشناسی، نوروپسیکولوژی و سایکویولوژی در مقطع کارشناسی ارشد و روان‌شناسی سلامت در مقطع دکتری رشته روان‌شناسی استفاده کرد. علاوه بر این، دانشجویان رشته‌های علوم زیستی، روان‌پزشکی و فارماکولوژی نیز می‌توانند از این کتاب استفاده کنند. در تألیف این کتاب سعی بر آن بوده تا مطالب به شکل شفاف و قابل فهم ارائه شوند و تا حد امکان از معادل فارسی واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی استفاده شود؛ اما با توجه به گستردگی مطالب و بعضاً پیچیدگی مباحث، امکان وجود معایب نیز وجود دارد. لذا از اساتید و متخصصان محترم در این زمینه تقاضا دارم تا با ارائه انتقادات و پیشنهادهای خود، اینجانب را در رفع این کاستیها یاری کنند.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از سرکار خانم سمیه مختاری، به دلیل تلاشهای بی‌دریغشان در تایپ، صفحه‌آرایی و طراحی جلد کتاب، تشکر کنم.

سید سعید پورنقاش تهرانی

استادیار دانشگاه تهران

خرداد ۱۳۸۳